

105. מתוך הדו"ח של אוארסוואלד, הממונה על גיטו וארשה — 26 בספטמבר 1941

על-פי הוראת המושל הכללי (Generalgouverneur) מה-19 באפריל 1941 (VBI GG. S. 211) הוקם משרד הקומיסאר לרובע המגורים היהודי בווארשה. דין וחשבון על פעולת המשרד יכול אפוא להתחיל רק מאותו תאריך. עם זאת, בהמשך, תואר בקצרה התפתחות רובע המגורים היהודי בווארשה. כבר בשלב ההתחלתי של המינהל הגרמני בווארשה עלה הרעיון הבלתי נמנע לרכז את היהודים, בשל מספרם הגדול, ברובע מגורים יהודי. קבע כאן, בראש ובראשונה, הרצון להפריד בין היהודים ובין הסביבה הארית מטעמים פוליטיים והשקפת עולם. באופן מעשי חייבו זאת צרכים אחרים כבדי-משקל, בתחום הבריאות והכלכלה...

המצב הכללי ברובע המגורים היהודי בווארשה לא היווה, עד עכשיו, יסוד לדאגה. גם התחלת המלחמה עם רוסיה והנהגת ההאפלה לא שינו כאן דבר. שלש הבעיות העיקריות, שרובע המגורים היהודי הציב ומציב, הן: מצב התזונה, מצב הבריאות ומצב הכלכלה. מצב התזונה ומצב הבריאות קשורים זה בזה באופן הדוק. העלייה התלולה בריבוי מקרי המוות במאי השנה, הראתה שהמחסור במצרכי מזון הפך כבר לרעב ממש. אספקת מצרכי מזון היתה אפוא לתפקיד הרחוק ביותר. כאן הושקעה עבודה בריבוי בתי-התמחוי העממיים לפי מספר המנות וערכן התזונתי. גידול זה הצליח במידה ניכרת, כפי שמתברר מן המספרים כדלקמן: מספר המנות היומיות, שחולקו על-ידי "עזרה סוציאלית יהודית עצמית" (*Jüdische Soziale Selbsthilfe*) — שהיה לאחרונה פחות מ-30,000 — הועלה עד סוף מאי השנה לכ-50,000, ביוני עד ל-115,000, וביולי ואוגוסט עמד המספר בכ-120,000. הישגים אלה הושגו בעזרת חלוקות [מזון] מיוחדות. חלוקות מיוחדות אלה היו בתקופה ממאי עד אוגוסט השנה סך הכל 170 טונות שיבולת-שועל, 125 טונות קמח-שיפון, 20,000 ק"ג סוכר, 24,000 ק"ג שמן, 100,000 ק"ג לחם, 10,000 ק"ג בשר ומעט שונות. אף על פי כן, כמות מצרכי המזון המסופקים באופן חוקי, רחוקה מלהספיק כדי להתמודד בצורה יעילה ברעב הקיים ברובע המגורים היהודי. אמנם, כמויות מצרכי המזון המגיעות בדרכי השוק השחור לרובע המגורים היהודי אינן מבוטלות, אבל בשל מחיריהם נהנים ממצרכים אלה היהודים האמידים

בלבד. אם להוציא לפועל בהצלחה גיוס לעבודה של יהודים במידה גדולה יותר, דרושה הגדלה ניכרת של אספקת מצרכי המזון עבורם. הגברת האספקה של מצרכי המזון, שתוארה לעיל, לא היה בכוחה למנוע את הגידול שבמקרי התמותה, כתוצאה מתהליך ההתרוששות הכללי מאז תחילת המלחמה. המספרים הבאים נותנים תמונה מרשימה של מקרי המוות:

898	41	ינואר
1,032	41	פברואר
1,608	41	מרס
2,061	41	אפריל
3,821	41	מאי
4,290	41	יוני
5,550	41	יולי
5,560	41	אוגוסט

חודש אוגוסט מראה אפוא בפעם הראשונה, על עצירת מספר מקרי המוות לעומת החודש הקודם. נראה, שעכשיו ניכרות התוצאות של מצב תזונה טוב יותר. אישור לכך אנו מוצאים במספרים, שנתקבלו עד עכשיו עבור חודש ספטמבר, שלפיהם יש לצפות, שהסך הכל לחודש זה כמעט ולא יעלה על המספרים של שני החודשים שקדמו לו.

סיבה שנייה לעליית מספר מקרי המוות היא התפשטות מגיפת טיפוס־הבהרות ברובע המגורים היהודי. על אף המאמצים הנמרצים להילחם בטיפוס־הבהרות, עלתה העקומה באופן מתמיד. בערך מאז חודש יולי השנה התייצבו המספרים, בהודעות השבועיות, על מקרי טיפוס־הבהרות. הם נעים בין 320 — 450 מקרי מחלה חדשים. המספר בחודש האחרון (אוגוסט) — 1,788 איש עולה רק באופן בלתי־משמעותי על המספר בחודש הקודם — 1,736 מקרי מחלה...

אוארסוואלד Auerswald